KREDIT-MODUL TIZIMIDA MUSTAQIL TA'LIMNI RAQAMLI RESURSLAR ASOSIDA TASHKIL ETISH ORQALI BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING RAQAMLI KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH

Eshboyev Umid Shuxratovich

Termiz davlat pedagogika instituti

Sun'iy intellekt va axborot tizimlari kafedrasi o'qituvchisi

Oliy ta'lim tizimining kredit-modul tizimiga o'tishi talabaning o'quv faoliyatida mustaqil ta'limning o'rnini tubdan o'zgartirdi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida o'quv jarayonini kredit-modul tizimiga o'tkazish ustuvor vazifa sifatida belgilangan [1]. Bu tizimda talabaning umumiy o'quv yuklamasi auditoriya va mustaqil ishdan iborat bo'lib, ta'lim natijalari shu yuklama asosida baholanadi [2].

Mustaqil ta'lim soatlarining katta ulushi bo'lajak o'qituvchilarning raqamli kompetentligini rivojlantirish uchun muhim resurs hisoblanadi. Biroq amaliyotda mustaqil ish ko'pincha referat yozish yoki darslikdan konspekt olish bilan cheklanadi. Natijada talaba raqamli vositalardan iste'molchi sifatida foydalanadi, lekin ularni pedagogik maqsadda qo'llash va raqamli kontent yaratish tajribasini egallamaydi. Shu sababli mustaqil ishni innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida qayta tashkil etish zarurati yuzaga keladi [4].

Bizning fikrimizcha, mustaqil ta'limni raqamli resurslar asosida tashkil etish uch bosqichda amalga oshirilishi maqsadga muvofiq:

– *reproduktiv bosqich* – talaba LMS platformasidagi (Moodle, HEMIS) video-ma'ruzalar, interaktiv testlar va elektron qo'llanmalar bilan ishlaydi, raqamli axborotni izlash va baholashni o'rganadi;

– *produktiv bosqich* – talaba tayyor raqamli resurslarni (interaktiv mashqlar, onlayn viktorinalar, virtual laboratoriyalar) o'z mutaxassisligi bo'yicha dars maqsadiga moslashtiradi;

– *ijodiy bosqich* – talaba mustaqil ravishda raqamli ta'lim resursini yaratadi: video-dars, interaktiv taqdimot yoki onlayn baholash vositasi.

Bu bosqichlar DigCompEdu ramkasida tavsiflangan raqamli resurslarni tanlash, yaratish va boshqarish kompetensiyalariga mos keladi [3]. Har bir bosqich topshiriqlari uchun aniq ta'lim natijasi va baholash mezoni belgilanadi. Bu kredit-modul tizimining natijaga yo'naltirilganlik tamoyiliga to'liq javob beradi.

Mustaqil ishni samarali tashkil etish uchun o'qituvchi bir qator shartlarni ta'minlashi lozim. Birinchidan, topshiriqlar bo'lajak mutaxassislik mazmuni bilan bog'langan bo'lishi kerak. Ikkinchidan, talaba LMS orqali muntazam fikr-mulohaza (feedback) olib turishi zarur. Uchinchidan, raqamli mahsulotlarni guruh forumlarida o'zaro muhokama qilish imkoniyati yaratilishi kerak. Bu talabaning refleksiv qobiliyatini ham rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, kredit-modul tizimidagi mustaqil ta'lim raqamli resurslar asosida bosqichma-bosqich tashkil etilsa, bo'lajak o'qituvchilar raqamli vositalardan foydalanuvchidan raqamli kontent yaratuvchiga aylanadi. Bu esa ularning raqamli kompetentligini kasbiy faoliyatga tayyor darajaga olib chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni // www.lex.uz.

2. ECTS Users' Guide 2015. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. – 104 p.

3. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu / ed. Y. Punie. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. – 95 p.

4. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To'rayev A.B. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Sano-standart, 2015. – 208 b.